تحلیل انگیزه‌های آموزشی و اجتماعی گرایش به رشته تکثیر و پرورش آبزیان بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای علوم و تحقیقات و تهران شمال

نرگس عرب[۱]، هومن رجبی اسلامی[۲*]

۱- باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، صندوق پستی: ۷۷۵-۱۴۵۱۵

۲- گروه شیلات، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، صندوق پستی: ۷۷۵-۱۴۵۱۵

تاریخ دریافت: ۱۶ شهریور ۱۳۹۴ تاریخ پذیرش: ۱۹ دی ۱۳۹۴

چکیده

انگیزش یکی از نیروهای قدرتمند در فرآیند یاددهی-یادگیری است که غنی‌ترین و بهترین برنامه‌های کارآموزی و آموزشی نیز در صورت فقدان آن در فراگیران با شکست مواجه خواهند شد. پژوهش حاضر به مطالعه تاثیر عوامل آموزشی و اجتماعی بر انگیزه انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی شهر تهران (علوم و تحقیقات تهران و تهران شمال) طی سال ۱۳۹۱ پرداخته است. جامعه آماری این پژوهش را ۵۶ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد رشته تکثیر و پرورش آبزیان این دانشگاه‌ها بود. داده‌ها با کمک پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر دو بخش اطلاعات فردی و گزینه‌های مرتبط با عوامل انگیزشی در حیطه آموزشی و اجتماعی برای انتخاب رشته تحصیلی تکثیر و پرورش آبزیان گردآوری شده‌اند. اعتبار پرسش‌نامه بر اساس روش اعتبار محتوی تعیین و پایایی آن نیز با کمک روش آزمون مجدد مشخص گردید (r=۰/۹). نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که امکان ادامه تحصیل (۳/۰۴±۰/۸۴) و اهمیت شهر دانشگاه محل تحصیل (۲/۸۸±۰/۹۳) بیشترین تاثیر را در ایجاد انگیزه در حیطه آموزشی برای دانشجویان کارشناسی ارشد رشته تکثیر و پرورش آبزیان داشتند. به علاوه داشتن حرفه‌ای در ارتباط با آبزیان (۱/۹۶±۰/۴۳) و کسب منزلت اجتماعی (۱/۵۲±۰/۵۹) از دیدگاه ارزشی در انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان، همچنین اشتغال در این رشته (۲/۸۴±۰/۸۵) و اهمیت آن نسبت به سایر رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی (۲/۵۷±۱/۱۱) از دیدگاه شغلی از مهمترین عوامل انتخاب این رشته تحصیلی در ایجاد انگیزه در دانشجویان کارشناسی ارشد در حیطه اجتماعی بودند. به طور کلی نتایج حاصل از پژوهش حاضر بیانگر آن است که ابعاد آموزشی و اجتماعی در انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان تاثیرگذار هستند، به طوری که بیانگر سهم عمده‌ای از امتیازات به عوامل مرتبط با انگیزه درونی ناشی از برآورده شدن خواسته‌های ارزشی و شغلی می‌باشد که علاقه به کسب موفقیت عمده عاملی است که منجر به فعالیت دانشجویان خواهد شد.

کلمات کلیدی: انگیزه، انتخاب رشته، کارشناسی ارشد، تکثیر و پرورش آبزیان، نگرش تحصیلی، منزلت اجتماعی.

* عهده‌دار مکاتبات (✉)، rajabi.h@srbiau.ac.ir

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

مقدمه

انگیزش پدیده‌ای ذاتی است که رفتار را نیرومند و هدایت کرده و تحت تاثیر چهار عامل موقعیت، وضعیت درونی موجود، هدف و ابزار قرار دارد. انگیزش از جمله ویژگی‌های روان‌شناختی است که به میزان تعهد فرد وابسته بوده و موجب بروز رفتارهای گوناگون در انسان می‌شود (اعرابی و پارساییان، ۱۳۸۹). برداشت‌های گوناگونی از انگیزش وجود دارد، به طوری که در حیطه آموزش انگیزش یک پدیده سه بعدی است که در برگیرنده باورهای شخص درباره توانایی انجام فعالیت مورد نظر، دلایل یا اهداف فرد و واکنش عاطفی مرتبط با آن فعالیت می‌باشد (حسن‌زاده و عمویی، ۱۳۸۵).

انگیزش یکی از نیروهای قدرتمند در فرآیند یاددهی-یادگیری است، به طوری که غنی‌ترین و بهترین برنامه‌های کارآموزی و آموزشی نیز در صورت فقدان انگیزه لازم در فراگیران با شکست مواجه خواهند شد (امینی و همکاران، ۱۳۸۱). بسیاری از فعالیت‌ها از جمله یادگیری آموزشگاهی نیازمند انگیزه بوده (مقدم، ۱۳۷۹) که با توجه به ماهیت آن در سه مرحله ایجاد، هدایت و حفظ استمرار قابل بررسی است (زمانی، ۱۳۷۸). به عبارت دیگر انگیزه تحصیلی در میان یادگیرندگان می‌تواند به صورت عاملی باشد که به یادگیری شدت و جهت بخشیده و به یادگیرنده در حفظ تداوم آن کمک می‌کند (طالب‌زادگان، ۱۳۷۸). Rush در سال ۱۹۹۴ انگیزه را عالی‌ترین شاه‌راه یادگیری دانسته و بیان نمود که افراد با انگیزه تحصیلی بالاتر برای آموختن و تحصیل بیش از دیگران قادر به تحمل رنج و زحمت برای رسیدن به هدف نهایی خود هستند. انگیزه تحصیلی بالاتر باعث می‌شود که یادگیرنده به درس به خوبی توجه کند، تکالیف درسی را جدی بگیرد و حتی دایره اطلاعاتی خود را به خارج از اطلاعات کلاسی توسعه دهد.

نیروی انسانی مهم‌ترین عامل در توسعه هر کشور و جمعیت به منزله‌ی ثروت ملی است (مقصودی و داودی، ۱۳۸۹). میانگین سهم اشتغال در بخش کشاورزی از رقم ۲۳ درصد در سال ۱۳۷۵ به رقم ۱۸ درصد در سال ۱۳۸۵ و ۱۸/۶ درصد در سال ۱۳۹۰ نشان‌دهنده روند کاهشی آن است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۲). عدم رونق اقتصادی، گسترش رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی و به طبع آن افزایش فارغ‌التحصیلان، اشباع بخش دولتی، سیاست کاهش نیرو و عدم توان جذب در بخش خصوصی از جمله مشکلات رو به رشد دانش‌آموختگان می‌باشد. به علاوه عدم تناسب بین فرآیندها و مواد آموزشی رشته تحصیلی موجود در دانشگاه‌ها با مهارت‌ها و توانایی‌های موردنیاز بازار کار از جمله مهمترین عامل عدم موفقیت فارغ‌التحصیلان در کاریابی و اشتغال می‌باشد.

پرورش نیروی انسانی یکی از ارکان بنیادین و مهم در رشد و توسعه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی به شمار می‌آید (پارسا، ۱۳۷۲). تربیت فارغ‌التحصیلان موفق و توانمند در حل مشکلات و چالش‌های حقیقی محیط کار از مهمترین اهداف نظام آموزشی است که همواره نیازمند جهت‌دهی روش‌های تدریسی و یادگیری در جهت رضایت و انگیزه تحصیلی در دانش‌پژوهان می‌باشد (Harder and Sullivan, 2008). سازمان‌های آموزشی برای ایفای این نقش خود نیازمند انگیزه بالایی هستند. بدیهی است که نبود انگیزه کافی در فارغ التحصیلان برای فعالیت در رشته تخصصی

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

خود موجب عوارضی همچون سرخوردگی، عدم رغبت به آموزش و افت تحصیلی خواهد شد (شفیع‌آبادی، ۱۳۸۱). لذا با توجه به محوریت یادگیرندگان در امر آموزش عالی طبیعی است که هر کوششی در زمینه درک بهتر انگیزه‌های رفتاری و عکس‌العمل‌های آنان انجام شود منجر به بهتر اداره کردن امور می‌گردد (Hodosa, 2006).

Maslow (۱۹۴۳) یکی از گسترده‌ترین بررسی‌های سلسله مراتب نیازها را انجام داد و نیازهای روانی، اجتماعی و جسمانی را منشا انگیزه‌ها دانست. هرچند که نظریه Maslow بسیار جذاب بود اما انتقادهای مختلفی بر آن وارد شده‌است (De Cenzo and Robbins, 1988; Steers and Porter, 1991). یکی از مهمترین کاستی نظریه Maslow در ارتباط با نظریه گسترده‌ای از توسعه انسانی به جای شرح انگیزه کار است (Landy, 1985). کاستی‌های نظریه Maslow (۱۹۴۳) توسط Alderfer (۱۹۶۹) با هماهنگی سلسله مراتب نیازها با تحقیقات تجربی مرتفع گردید. عوامل انگیزشی بر اساس پرسشنامه Alderfer (۱۹۶۹)، به سه عامل عمده نیازها از جمله نیازهای فیزیولوژیک و جسمانی، نیازهای وابستگی و تعلق و نیازهای رشد به عنوان عوامل انگیزشی طبقه‌بندی شدند.

انسان همواره انگیزه‌های متفاوتی برای انجام کارهای مختلف از جمله یادگیری و تحصیل داشته که ترتیب و تقدم آن در همه موارد یکسان نیست (مقدم، ۱۳۷۹). بنابراین افراد از قشرهای مختلف جامعه و با انگیزه‌های گوناگون به دلیل رقابت شدید بین جوانان برای کسب تحصیلات عالی در مواردی بدون شناخت و آگاهی کافی وارد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی می‌گردند (شفیع‌آبادی، ۱۳۸۱). صاحب‌نظران آموزشی اذعان دارند که یادگیری و تغییر رفتار مطلوب زمانی حاصل می‌شود که فراگیران دارای انگیزه قوی و کافی باشند، به طوری که درصد قابل توجهی از هزینه‌های آموزشی بدون در نظر گرفتن این مهم به هدر خواهد رفت (حاجی‌آقاجانی و اسدی‌نوقابی، ۱۳۸۱). بدیهی است دانشجویانی که با هدف و انگیزه مشخص‌تری به تحصیل بپردازند، از عملکرد و پیشرفت تحصیلی بالاتری برخوردار خواهند بود.

مشکلات انگیزشی یکی از مهمترین مشکلات آموزشی دانشجویان می‌باشد (زمانی و ساعی، ۱۳۸۱). عوامل متعددی مانند علاقه، موقعیت اجتماعی-اقتصادی و سابقه تحصیلی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی حایز اهمیت است. ضعیف شدن دلایلی چون کسب علم برای خدمت به جامعه همراه با افزایش فشار اجتماعی، مدرک‌گرایی و گریز از بیکاری از جمله مسایلی است که روز به روز در انتخاب رشته دانشجویان پر رنگ‌تر و موثرتر می‌شود (زمانی، ۱۳۷۸؛ زمانی و آزادی، ۱۳۸۱). تکثیر و پرورش آبزیان نیز به عنوان یکی از رشته‌های زیرمجموعه کشاورزی و منابع طبیعی از این قاعده مستثنی نبوده و همه ساله شاهد ورود تعداد زیادی از دانشجویان با انگیزه‌های متفاوت به مباحث مختلف آبزی‌پروری می‌باشیم.

پذیرش دانشجو در رشته‌های کشاورزی از اهمیت خاصی برخوردار است، به طوری که شرایط در بسیاری از نقاط جهان به گونه‌ای مهیا است که تنها افراد علاقه‌مند به دلیل احداث دانشکده‌ها و مراکز آموزش کشاورزی در مناطق روستایی و قطب‌های کشاورزی وارد دانشکده‌های کشاورزی شوند (شفیعی و شعبانعلی فمی، ۱۳۸۶). دانشجویان و دانش‌آموزان کشاورزی در کشوری مانند آمریکا با عضویت در سازمان‌های

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

کشاورزی مانند FFA و باشگاه 4-H عملاً با کشاورزی آشنا می‌شوند و لذا با شناخت کافی اقدام به انتخاب رشته کشاورزی می‌کنند (Hoover *et al.*, 2007). این در حالی است که دانشکده‌های کشاورزی و منابع طبیعی در ایران به طور عمده در مناطق شهری قرار داشته و پذیرش دانشجویان از طریق کنکور و بدون در نظر گرفتن علاقه و گرایش دانشجویان انجام می‌گیرد.

انگیزه آرمانی یکی از مهمترین عوامل انگیزشی برای ادامه تحصیل در رشته کشاورزی است و پس از آن انگیزه‌های زیستی، کامرانی و هویتی در جایگاه‌های بعدی قرار دارند (وطن‌خواه و همکاران، ۱۳۹۱). محبوبی و همکاران (۱۳۹۱) خدمت به جامعه را به عنوان یکی از مهمترین عوامل تحصیل دانشجویان در رشته‌های کشاورزی عنوان کردند. همچنین تشویق دوستان و خانواده، داشتن زمین کشاورزی خانوادگی و رقابت از کم اهمیت‌ترین اولویت‌های انگیزشی بود. بخشی‌جهرمی و شهیدی‌زندی (۱۳۸۸) با بررسی انگیزه تحصیل دانشجویان رشته کشاورزی در دانشگاه علمی-کاربردی عواملی مانند جذابیت رشته کشاورزی، علاقه‌مندی دانشجویان، خدمت به جامعه و نگریستن به رشته کشاورزی به عنوان علم را از جمله فاکتورهای انگیزشی دانشجویان دانستند.

افزایش قشر تحصیل‌کرده در سال‌های گذشته منجر به تراکم تقاضا برای تحصیلات تکمیلی شده است. آموزش عالی در تمامی ابعاد توسعه نقش اساسی دارد. آگاهی از تاثیر یک موسسه آموزش عالی و اطلاع از میزان آن در بحث آمایش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و برنامه‌ریزی نهادهای عمومی و خصوصی و حاکمیتی در حوزه توسعه منطقه‌ای و مدیریت و برنامه‌ریزی شهری از اهمیت بالایی برخوردار است (قلعه‌ای و سیدعلوی، ۱۳۹۲). بررسی میزان انگیزه دانشجویان کارشناسی ارشد در دو موسسه آموزش عالی دانشگاه آزاد اسلامی در مقطع تحصیلات تکمیلی در کلان‌شهر تهران بیانگر ظرفیت و قابلیت مهارت آموزشی و اجتماعی فارغ‌التحصیلان این دو مرکز می‌باشد که می‌تواند جریان درآمدی بیشتری را در آینده برای اقتصاد جامعه فراهم آورد.

علیرغم مطالعات گسترده در زمینه پدیده انگیزش دانشجویان در کشورهای صنعتی و پیشرفته (Wright *et al.*, 2004; Fan and Williams, 2009; Choosri and Intharaksa, 2011)، مطالعات بسیار کمی در رابطه با انگیزه دانشجویان کشاورزی به ویژه دانشجویان رشته شیلات در شاخه‌های مختلف مقاطع تحصیلات تکمیلی انجام گرفته است. وجود افراد موفق در زمینه آبزی‌پروری همراه با شیوه خاص زندگی موجودات آبزی موجب افزایش علاقه دانشجویان برای انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان گردیده است. پذیرش دانشجویان تکثیر و پرورش آبزیان در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری همواره از دغدغه‌های دانشگاه می‌باشد، زیرا تعدادی از دانشجویان تکثیر و پرورش آبزیان با شناخت و تعدادی بدون شناخت از ماهیت و اهداف این رشته پا به این عرصه گذاشته و تحت تاثیر عوامل متعدد انگیزشی قرار گرفته‌اند. انگیزه‌ها علاوه بر تاثیر مستقیم بر عملکرد و کارایی فارغ التحصیلان می‌تواند موفقیت آنان را باعث گردد. به علاوه انگیزه قادر است تاثیرگذاری بر تولید را پیش‌بینی کرده و معیاری برای سیاست‌گذاری در بخش آموزش تکثیر و پرورش آبزیان باشد. پژوهش حاضر با توجه به اهمیت مبحث انگیزه، قابل تغییر بودن آن و تاثیری که بسیاری از عوامل درونی و بیرونی بر انگیزه

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

فردی دارد به مطالعه انگیزه دانشجویان رشته تکثیر و پرورش آبزیان در دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران پرداخته و مهمترین اولویت‌های انگیزشی برای انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان را در حیطه‌های آموزشی و اجتماعی بررسی نمود.

مواد و روش‌ها

این تحقیق بر اساس هدف کاربردی و طبق روش توصیفی انجام گرفت. جامعه مطالعاتی در این پژوهش شامل ۵۶ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته تکثیر و پرورش آبزیان در واحدهای مختلف دانشگاه‌های آزاد شهر تهران شامل واحد علوم و تحقیقات تهران و واحد تهران شمال در سال ۱۳۹۱ بود. داده‌ها با کمک پرسش‌نامه‌ای گردآوری گردید که با مطالعه پرسش‌نامه استاندارد انگیزش و نیازهای Alderfer (۱۹۶۹) و البته نظر اساتید خبره با مختصری تغییرات جهت تطابق با عوامل آموزشی و اجتماعی آماده شده بود. اعتبار پرسش‌نامه و پایایی آن به ترتیب با کمک روش اعتبارسنجی محتوی[۱] و روش آزمون مجدد[۲] (r=۰/۹) تعیین گردید. رتبه‌بندی گزینه‌ها بر اساس مقیاس لیکرت صورت پذیرفت، به طوری که طبقه‌بندی پاسخ‌ها از هیچ با رتبه صفر تا بسیار زیاد با رتبه چهار مشخص شد. سنجش انگیزه انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان در حیطه اجتماعی نیز با کمک مقیاس لیکرت انجام پذیرفت، به طوری که مقدار عددی ۴ (کاملاً موافق) تا ۰ (کاملاً مخالف) برای گویه‌هایی با جهت مثبت در نظر گرفته شد. همچنین مقدار عددی ۴ (کاملاً مخالف) تا ۰ (کاملاً موافق) برای گویه‌هایی با جهت منفی مشخص شد.

پرسش‌نامه این پژوهش مشتمل بر ۸ سوال در مورد مشخصات فردی دانشجویان (سن، جنسیت، وضعیت تاهل، میزان تحصیلات و اشتغال والدین، محل سکونت و میزان درآمد خانواده)، ۸ گزینه در مورد عوامل موثر در انتخاب رشته با در نظر داشتن نیازهای آموزشی (امکان ادامه تحصیل در رشته مورد علاقه، اهمیت شهر دانشگاه، اعتبار دانشگاه، شناخت از اهداف رشته، سهولت تحصیل، استفاده از امکانات آموزشی، اساتید برجسته و ارتباط نزدیک این رشته با دروس دوران دبیرستان) و تعداد ۱۸ سوال در رابطه با نیازهای اجتماعی (از جمله جایگاه اجتماعی، داشتن حرفه‌ای در ارتباط با آبزیان، وجه شغلی، روابط انسانی موجود در حرفه، خدمت به مردم) در دو بخش دیدگاه ارزشی و شغلی بود. یک سوال باز نیز در پایان برای احتساب موارد احتمالی خارج از دیدگاه پژوهشگران گنجانده شد.

داده‌ها با مراجعه به دو دانشگاه فوق و در اختیار قرار دادن پرسش‌نامه‌ها در اختیار دانشجویان جمع‌آوری گردیدند. پرسش‌نامه‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نسخه ۲۰ نرم‌افزار SPSS ویرایش و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌های مربوط به هر سوال به صورت میانگین همراه با انحراف معیار ارایه گردیدند.

نتایج

دانشجویان کارشناسی ارشد رشته تکثیر و پرورش آبزیان واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی شهر تهران (علوم و تحقیقات و تهران شمال) دارای میانگین سنی ۵/۲۳±۲۶/۶۹ بودند. بیشتر دانشجویان این رشته را زنان

[۱] برای بررسی روایی محتوایی به شکل کمی، ازدو ضریب نسبی روایی محتوا (CVR) و شاخص روایی محتوا (CVI)، استفاده می‌شود.

[۲] Test Retest

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

به میزان ۶۷/۹ درصد تشکیل می‌دادند که در مجموع ۸۲/۱ درصد از آن‌ها مجرد و ۱۷/۹ درصد متاهل بودند. مقاطع دیپلم و کارشناسی به ترتیب با ۳۹/۳ و ۳۲/۱ درصد بیشترین میزان سطح تحصیلات پدر را به خود اختصاص دادند. بالاترین سطح تحصیلات مادران با ۵۸/۹ درصد در مقطع دیپلم بود. لازم به ذکر است که هیچ فرد بی‌سوادی در میان والدین دانشجویان رشته تکثیر و پرورش آبزیان دو دانشگاه مورد بررسی وجود نداشت.

مشاغل آزاد و کارمند به ترتیب با ۴۱/۱ و ۳۵/۷ درصد بیشترین درصد فراوانی را در شغل پدر به خود اختصاص دادند، میزان ۷۸/۶ درصد از مادران نیز خانه‌دار بودند. ۸۰/۴ درصد از دانشجویان رشته تکثیر و پرورش آبزیان دانشگاه‌های مطالعاتی در این مطالعه ساکن تهران و ۱۹/۶ درصد ساکن شهرستان‌های دیگر بودند. همچنین ۵۳/۶ درصد از خانواده دانشجویان تکثیر و پرورش آبزیان این دانشگاه‌ها دارای درآمدی بین ۱ تا ۳ میلیون تومان بودند.

نگرش تحصیلی

امکان ادامه تحصیل (۰/۸۴±۳/۰۴)، اهمیت شهر محل تحصیل (۰/۹۳±۲/۸۸) و اعتبار دانشگاه محل تحصیل (۰/۴۸±۲/۱۶) از مهمترین عوامل تاثیرگذار در انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان در مقطع کارشناسی ارشد توسط دانشجویان تکثیر و پرورش آبزیان دانشگاه‌های علوم و تحقیقات و تهران شمال از دیدگاه آموزشی بود (جدول ۱). "اساتید برجسته" و "ارتباط نزدیک این رشته با دروس دوران دبیرستان" نیز به ترتیب با میانگین‌های ۰/۲۱±۰/۹۲ و ۰/۲۶±۰/۸۸ دارای کمترین تاثیر در مقایسه با سایر عوامل برای ایجاد انگیزه در دانشجویان کارشناسی ارشد رشته تکثیر و پرورش آبزیان برخوردار بودند.

جدول ۱: بررسی میانگین عوامل موثر در انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان از دیدگاه دانشجویان ترم اول و سوم در حیطه آموزشی (n=56)

عوامل موثر در انتخاب رشته	میانگین	انحراف معیار
امکان ادامه تحصیل در رشته مورد علاقه	۳/۰۴	۰/۸۴
اهمیت شهر دانشگاه محل تحصیل	۲/۸۸	۰/۹۳
اعتبار دانشگاه محل تحصیل	۲/۱۶	۰/۴۸
شناخت از اهداف رشته	۲/۱۲	۰/۵۴
سهولت تحصیل در این رشته	۱/۳۲	۰/۲۵
استفاده از امکانات آموزشی دانشگاه محل تحصیل	۱/۲۸	۰/۱۳
اساتید برجسته	۰/۹۲	۰/۲۱
ارتباط نزدیک این رشته با دروس دوران دبیرستان	۰/۸۸	۰/۲۶

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

حیطه اجتماعی

دیدگاه ارزشی

بیشترین نقش از دیدگاه ارزشی در حیطه اجتماعی برای انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد این رشته به "داشتن حرفه‌ای در ارتباط با آبزیان" و "کسب منزلت اجتماعی از طریق این رشته" به ترتیب با میانگین‌های ۱/۹۶±۰/۴۳ و ۱/۵۲±۰/۵۹ تعلق داشت (جدول ۲). در مقابل "رسانه‌های گروهی" و "تحصیل یکی از اعضای فامیل یا خانواده در این رشته" هر دو با میانگین ۰/۶۴±۰/۱۹ و ۰/۶۴±۰/۱۷ از کمترین نقش در انتخاب رشته دانشجویان تکثیر و پرورش آبزیان دانشگاه‌های مطالعاتی برخوردار بودند.

جدول ۲: بررسی میانگین دیدگاه ارزشی موثر در انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان از دیدگاه دانشجویان ترم اول و سوم در حیطه اجتماعی (n=56).

دیدگاه ارزشی	میانگین	انحراف معیار
داشتن حرفه‌ای در ارتباط با آبزیان	۱/۹۶	۰/۴۳
کسب منزلت اجتماعی	۱/۵۲	۰/۵۹
دوستان و آشنایان	۱/۰۴	۰/۳۸
والدین یا همسر	۰/۹۲	۰/۳۸
رقابت	۰/۸۰	۰/۲۶
تحصیل یکی از اعضای فامیل یا خانواده در این رشته	۰/۶۴	۰/۱۹
رسانه‌های گروهی	۰/۶۴	۰/۱۷

دیدگاه شغلی

اشتغال در رشته تکثیر و پرورش دارای بالاترین تاثیر در ایجاد انگیزه برای انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان در حیطه اجتماعی بود (جدول ۳). همچنین اهمیت این رشته نسبت به سایر رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی از دیدگاه دانشجویان بیشتر بوده و اشتغال در این رشته برای آنها حایز اهمیت است. منزلت اجتماعی از دیگر عوامل موثر در انگیزه انتخاب رشته تکثیر وپرورش آبزیان می‌باشد. در مقابل، به نظر می‌رسد که رشته تکثیر و پرورش آبزیان دارای معضلات کمتری است، به طوری که افراد مشغول به کار در این رشته از دیدگاه دانشجویان دارای مشکلات استرسی کمتری بوده و به ندرت دچار ناراحتی‌های شغلی می‌گردند.

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

جدول ۳: بررسی میانگین دیدگاه شغلی موثر انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان
از دیدگاه دانشجویان ترم اول و سوم در حیطه اجتماعی (n=56)

دیدگاه شغلی	میانگین	انحراف معیار
تصمیم دارم در این رشته مشغول به کار شوم.	۲/۸۴	۰/۸۵
اهمیت رشته تکثیر و پرورش آبزیان بیش از دیگر رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی است.	۲/۵۷	۱/۱۱
برای من مهم است که به کار مرتبط به رشته خود مشغول باشم.	۲/۴۴	۰/۸۷
موفقیت در این رشته وجود دارد.	۲/۳۶	۰/۹۷
تکثیر و پرورش آبزیان حرفه‌ای است که از منزلت اجتماعی برخوردار است.	۲/۳۲	۰/۸۵
درصورتی که بخواهم رشته‌ای انتخاب کنم، رشته تکثیر و پرورش آبزیان را انتخاب می‌کنم.	۲/۰۸	۰/۹۳
تکثیر و پرورش آبزیان حرفه‌ای است که از نظر عامه مردم دارای ارزش و اعتبار است.	۲/۰۳	۰/۸۴
تکثیر و پرورش آبزیان حرفه‌ای است که دارای روابط انسانی است.	۲/۰۲	۰/۷۰
تحصیل در این رشته را به دیگران توصیه نمی‌کنم.	۱/۸۰	۰/۹۳
افراد مشغول به کار در این حرفه دچار ناراحتی‌های شغلی می‌باشند.	۱/۶۰	۰/۴۱
تکثیر و پرورش آبزیان حرفه‌ای استرس‌زا است.	۱/۴۸	۰/۵۹

بحث

انگیزش در حقیقت مجموعه‌ای از عوامل غیرعقلانی و ناآگاهانه است که بر رفتار انسان نظارت دارند (گنجی و پیکانی، ۱۳۸۴). معلمان مدارس، اساتید دانشگاه‌ها و دیگر دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت علاوه بر افزایش اطلاعات برای پیشرفت تحصیلی و شادابی فضای کلاس همواره در پی راه‌های متفاوت برای ایجاد انگیزه در افراد و نوع انتقال آن در فرآیند یاددهی- یادگیری بوده‌اند. با مشخص شدن نقش انگیزش در پیشرفت تحصیلی می‌توان با صرف وقت و هزینه کمتری مشکلات مربوط به آن را از جمله افت تحصیلی، مشروط شدن، ترک تحصیل و نیز چگونگی پیشرفت را تشخیص داد (رضاخانی، ۱۳۸۶).

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که ابعاد آموزشی و اجتماعی در انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان تاثیرگذار هستند. رفع خواسته‌های مادی در کنار نیازهای اجتماعی از اهمیت ویژه‌ای در رشته تحصیلی برخوردار است (Barnett and Karson, 2000). البته چنین توقعاتی از رشته تحصیلی تنها محدود به رشته تکثیر و پرورش آبزیان نبوده و دانشجویان دیگر رشته‌های تحصیلی نیز همچون پزشکی، دندانپزشکی، تغذیه و پرستاری با امید به اشتغال در رشته تحصیلی وارد دانشگاه می‌شوند (شریفی و طاهری نساج، ۱۳۸۱؛ Suarez and Shankilin, 2004; Karin *et al.,* 2004; Vahid-Dastjerdi *et al.,* 2011).

نظر دانشجویان در مورد اهمیت بیشتر رشته تکثیر و پرورش آبزیان از دیگر نکات قابل تامل است که باید مدنظر مدیران و برنامه‌ریزان قرار گیرد. رشته تکثیر و پرورش آبزیان با عنوان شیلات در گذشته از قدمت چندانی در کشور برخوردار نبوده و ایجاد آن به سال ۱۳۶۲ در دانشگاه تهران بر می‌گردد، در حالی که رشته‌ای همچون زراعت دارای قدمتی به مراتب بیشتر است. بنابراین علاقه دانشجویان به فعالیت در این رشته را می‌توان به اشباع نبودن این رشته تحصیلی و

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

فرصت‌های کاری مرتبط در این زمینه دانست. وجود ۲۷۰۰ کیلومتر خط ساحلی در کشور همراه با رودخانه‌های دایمی مختلف، فرصت‌های مناسبی را برای توسعه رشته تکثیر و پرورش آبزیان فراهم می‌آورد (Anonymous, 2003; Gegner, 2006; Mason, 2008).

همچنین توسعه سریع آبزی‌پروری در مقایسه با دیگر بخش‌های تامین غذا نیز خود انگیزه مضاعفی را برای ادامه تحصیل دانشجویان رشته تکثیر و پرورش آبزیان نسبت به سایر رشته‌های مرتبط با کشاورزی و منابع طبیعی فراهم آورده است. با این وجود نظر دانشجویان در حد متوسط مبنی بر وجود موفقیت در این رشته تحصیلی (۰/۹۷±۲/۳۶) و تمایل به فعالیت در رشته تکثیر و پرورش آبزیان (۰/۸۷±۲/۴۴) نشان می‌دهد که البته دانشجویان همانند سایر رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی از آینده کاری خود چندان مطمین نیستند که البته تمام این شرایط را نمی‌توان به رشته تحصیلی و یا محیط دانشگاهی ارتباط داد. عدم امنیت شغلی و نوسانات شدید اقتصادی در سال‌های اخیر باعث گردیده که فارغ‌التحصیلان اغلب رشته‌های دانشگاهی با تردید به آینده کاری نگاه کنند. چنین شرایطی لزوم توجه مسئولان به ایجاد راهکارهای مناسب برای افزایش انگیزه دانشجویان در بسیاری از رشته‌های مرتبط با منابع طبیعی را می‌طلبد.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که دانشجویان به تحصیل در رشته تکثیر و پرورش آبزیان علاقه‌مند هستند، چرا که اعتقاد دارند این رشته از منزلت اجتماعی برخوردار بوده (۰/۸۵±۲/۳۲) و در صورت بازگشت به گذشته دوباره این رشته را انتخاب می‌نمایند (۰/۹۳±۲/۰۸). رفع نیازهای فردی همراه با احساس شعف و لذت در انجام کار از ابعاد مهم در انتخاب رشته تحصیلی است که منجر به رضایت شغلی می‌گردد (گنجی، ۱۳۸۳) که نتایج به دست آمده مشابه محبوبی و همکاران (۱۳۹۱) و بخشی‌جهرمی و شهیدی‌زندی (۱۳۸۸) است که خدمت به جامعه را به عنوان یکی از مهمترین عوامل تحصیل دانشجویان در رشته‌های کشاورزی مطرح کردند. اعتقاد دانشجویان کارشناسی ارشد بر عدم وجود استرس و ناراحتی‌های شغلی در کنار توصیه این افراد برای ادامه تحصیل دیگران در رشته تکثیر و پرورش آبزیان نشان می‌دهد که می‌توان به توسعه رشته تکثیر و پرورش آبزیان در آینده امیدوار بود. البته انگیزه دانشجویان در این زمینه در حد متوسطی قرار داشته و در صورت عدم توجه به عوامل انگیزشی، احتمال کاهش آنها و ایجاد سرخوردگی و به طبع کاهش ورودی دانشجویان در سال‌های آتی وجود دارد.

نتایج حاصل از پژوهش حاضر بیانگر آن است که دانشجویان انگیزه بالایی برای ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر دارند، به طوری که امکان ادامه تحصیل در رشته تکثیر و پرورش آبزیان با بیش از ۷۵ درصد انتخاب دارای اولویت نخست برای انتخاب است. دلایل مختلفی را می‌توان برای این شرایط در نظر گرفت که از آن جمله می‌توان به وجود دانشگاه‌های مختلف برای ادامه تحصیل دانشجویان در مقطع دکتری (دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات و دانشگاه تهران) و یا امکانات بیشتر قابل استفاده در مراکز اقتصادی و صنعتی اشاره نمود. امکان ارتباط بیشتر با دانشجویان موفق در مقاطع بالاتر (به ویژه که این افراد از هم‌کلاسی‌های دانشجویان باشند) نیز می‌تواند در ایجاد

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

انگیزه بیشتر برای ادامه تحصیل دانشجویان محسوب گردد.

همچنین شهر دانشگاه محل تحصیل بیش از اعتبار دانشگاه و یا اهداف رشته تحصیلی در ایجاد انگیزه برای دانشجویان کارشناسی ارشد رشته تکثیر و پرورش آبزیان برخوردار است. شاید یکی از دلایل اصلی این امر را بتوان غالبیت بیشتر دانشجویان خانم در رشته تکثیر و پرورش آبزیان دانست. افزایش ورودی دانشگاه‌ها طی سالیان اخیر این امکان را فراهم آورده که افراد قادر باشند که در رشته و شهر مورد علاقه خود به ادامه تحصیل بپردازند. این در حالی است که معمولا رشته‌های مرتبط با آبزی‌پروری باید دست کم در نزدیکی منابع آبی و یا قطب‌های آبزی‌پروری استقرار یابند تا امکان فعالیت برای افراد بومی آن مناطق فراهم آید (Anonymous, 2003; Gegner, 2006; Mason, 2008). ادامه چنین شرایطی ممکن است به خروج تعداد زیادی از دانشجویان بیکار در آینده و در نتیجه سرخوردگی دانشجویان در حال تحصیل منجر گردد.

نکته قابل توجه دیگر سهم پایین امکانات آموزشی دانشگاه محل تحصیل و همچنین اساتید برای ایجاد انگیزه در دانشجویان رشته تکثیر و پرورش آبزیان است. البته هر دو واحد مطالعاتی از مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی در این پژوهش دارای آزمایشگاه تخصصی شیلات می‌باشند که البته به تنهایی نمی‌تواند جوابگوی نیازهای یک رشته عملی و تجربی همچون تکثیر و پرورش آبزیان را نماید. به عبارت دیگر، پژوهش‌های مرتبط با آبزی‌پروری باید در استخرهای پرورشی صورت پذیرد تا دانشجویان بتوانند با انجام فعالیت و کسب مهارت در شرایط میدانی همراه با مطالعات تکمیلی آزمایشگاهی به اعتماد به نفس لازم برای ورود به بازار کار از طریق یادگیری مشارکتی در زمینه آبزی‌پروری دست یابند. فعالیت‌های مشارکتی تمایل به افزایش سطح تفکّر، انگیزه‌های پیشرفت، عزت نفس و آگاهی از تفاوت‌های فردی را در دانشجویان رشد و گسترش می‌دهد. همچنین باعث تفکّر خلاّق و انتقادی، نگرش واقع‌بینانه به موضوعات درسی، تعامل گروهی و مهارت‌های اجتماعی می‌گردد.

توجه به توانایی و علاقه‌مندی اساتید در امر تدریس نیز از دیگر مواردی است که در کنار توجه به تفاوت‌های فردی دانشجویان، تناسب برنامه درسی و تجهیزات کمک آموزشی بر میزان انگیزه تحصیلی دانشجویان تاثیرگذار است (Korman, 1977; Brcher, 1991). با این وجود نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که اساتید با میانگین ۰/۲۱±۰/۹۲ نقش بسیار کمی در ایجاد انگیزه برای انتخاب رشته تکثیر و پرورش آبزیان توسط دانشجویان دارند. دلایل این امر را البته باید در دو سطح بررسی نمود. ابتدا اینکه چنین تصوری می‌تواند از نگرش دانشجویان نسبت به اساتید آنها در مقطع پایین‌تر تحصیلی (کارشناسی) و به احتمال فراوان رابطه نامناسب استاد و دانشجویی نشات گرفته باشد. مورد دیگر البته با اهمیتی کمتر را می‌توان در میزان اعتبار اساتید در مقطع بالاتر تحصیلی (کارشناسی ارشد) جستجو کرد که انگیزه کافی را برای جذب دانشجویان ایجاد نمی‌کند.

البته راهکارهای مختلفی همچون ایجاد جو مناسب و صمیمی در کلاس درس، تنوع در روش‌های تدریس و ارایه سمینار به وسیله فراگیران داوطلب باعث رشد فردی و اجتماعی برای حذف چنین شرایطی پیشنهاد شده است (Koka and Hein, 2003; Wooley and Jarvis, 2007; So and Brush, 2008). با این وجود

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

نباید بار چنین شرایطی را تنها بر دوش اساتید انداخته و از نقش پررنگ نظام آموزشی و نقصان‌های موجود در آن غافل شد. به هر حال، هدف تعلیم و تربیت انباشتن ذهن از دانش نبوده، بلکه وسیله دستیابی به یافته‌های علمی به منظور خلاقیت و سازندگی است. تجربه نشان می‌دهد دانشی که از طریق مطالعه و تحقیق بدست می‌آید از ثبات و پایداری بیشتری در ذهن برخوردار است (Slavin *et al.*, 2008). بنابراین اساتید در کنار وسایل کمک آموزشی و زیرساخت‌های تحقیقات قادر به ایجاد انگیزه در دانشجویان خواهد بود.

بدیهی است که اشتغال به کار فارغ‌التحصیلان در رشته‌ای نامتناسب با علایق شخصی و تنها برای رفع نیازهای مادی و معیشتی مانع از یادگیری و مسئولیت‌پذیری آن‌ها شده که این امر بر خلاف اهداف کلی آموزش و پرورش نیروی انسانی متعهد و علاقه‌مند به کار می‌باشد. نتایج حاصل از این تحقیق بیانگر سهم عمده‌ای از امتیازات به عوامل مرتبط با انگیزه درونی از جمله داشتن حرفه‌ای در ارتباط با آبزیان و کسب منزلت اجتماعی در حیطه اجتماعی و نیز عوامل بیرونی از جمله امکان ادامه تحصیل در رشته مورد علاقه، اهمیت شهر و اعتبار دانشگاه محل تحصیل در حیطه آموزشی بود. امتیازات بالای انگیزه درونی دانشجویان بیانگر آن است که علاقه به کسب موفقیت عمده عاملی است که منجر به فعالیت آنها می‌شود. تبلیغات صحیح و متناسب با جایگاه رشته تکثیر و پرورش آبزیان و آشنایی بیشتر دانشجویان و حتی سرمایه‌گذاران با فرصت‌های شغلی موجود در این زمینه توسط رسانه‌های گروهی با هماهنگی ارگان‌های آموزشی می‌تواند به شناخت بهتر دانشجویان و افزایش نقش رسانه‌ها در انتخاب رشته‌های مرتبط با آبزی‌پروری کمک شایانی نماید.دانشجویانی که انگیزه درونی بیشتری دارند، با تلاش و پشتکار بیشتری به امر یادگیری می‌پردازند (Lepper, 1991). البته خوشبختانه عامل انگیزه در بین دانشجویان تکثیر و پرورش آبزیان وجود داشته و بهتر است که مسئولان برای جلوگیری از خدشه دار شدن حس یادگیری ومسئولیت‌پذیری آن‌ها به فکر ایجاد زیرساخت‌های آموزشی و اجتماعی (فرهنگ‌سازی) مناسب به ویژه برای دانشجویان خانم باشند. با توجه به نگرش مثبت اکثر دانشجویان نسبت به حرفه تکثیر و پرورش آبزیان ضروری است که زمینه‌های لازم برای اشتغال آنها با انجام سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های جامع فراهم گردد تا هزینه‌های آموزشی صورت گرفته به بهره‌وری برسد. تحقیق حاضر تنها روی ۵۶ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته تکثیر و پرورش آبزیان دانشگاه‌های شهر تهران انجام گرفت. با توجه به تعداد محدود دانشجویان مطالعاتی و عدم امکان تعمیم نتایج به تمام دانشجویان تکثیر و پرورش آبزیان پیشنهاد می‌شود مطالعات مشابهی روی دانشجویان این رشته در سایر دانشگاه‌های کشور به ویژه در مناطق شمالی کشور و همچنین دانشجویان دیگر رشته‌های مرتبط با کشاورزی و منابع طبیعی انجام گیرد تا شناخت بیشتر از روند ارزشیابی‌های موجود به منظور رفع چالش‌های آموزشی دانشجویان ایجاد و از صرف هزینه‌های بالای تحصیلی بدون بازدهی مناسب اجتماعی جلوگیری شود.

سپاسگزاری

نویسندگان از کارکنان پژوهش دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

علوم و تحقیقات تهران به ویژه دکتر سیداکبر جوادی در طول پژوهش تشکر نموده و از مساعدت‌های دکتر کتایون ارفعی در طراحی پرسش‌نامه این تحقیق قدردانی می‌شود. همچنین از دانشجویان تکثیر و پرورش آبزیان دانشگاه آزاد اسلامی واحدهای علوم و تحقیقات تهران و تهران شمال به دلیل پاسخ صبورانه به سوال‌های این پژوهش سپاسگزاری می گردد.

منابع

۱. اعرابی، س. م.، پارساییان، ع.، ۱۳۸۹. مدیریت: سازماندهی، رهبری و کنترل، تهران، انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۵۸۴ صفحه.
۲. امینی، ا.، ولی زاده، س.، محمدی، ب.، ۱۳۸۱. بررسی عوامل موثر بر انگیزه یادگیری دانشجویان بالینی و ارایه راهکارهای مناسب جهت تقویت انگیزه آنها از دیدگاه مدرسان دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. مجموعه مقالات پنجمین همایش کشوری آموزش در علوم پزشکی، ۲(۴)، ۱۱-۱۰.
۳. بخشی‌جهرمی، آ.، شهیدی زندی، ک.، ۱۳۸۸. بررسی انگیزه تحصیل دانشجویان رشته‌های کشاورزی دانشگاه جامع علمی-کاربردی کرمان. علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، ۵(۲)، ۹۹-۸۹.
۴. پارسا، م.، ۱۳۷۲. روانشناسی یادگیری بنیاد نظریه‌ها، تهران، انتشارات بعثت، ۳۸۰ صفحه.
۵. حاجی‌آقاجانی، س.، اسدی‌نوقابی، ا. ع.، ۱۳۸۱. روانپرستاری (بهداشت روان)، تهران، انتشارات بشری، ۱۸۷ صفحه.
۶. حسن‌زاده، ر.، عمویی، ن.، ۱۳۸۵. انگیزش برای یادگیری (از نظریه تا عمل)، مشهد، انتشارات دنیای پژوهش، ۱۷۵ صفحه.
۷. رضاخانی، س.، ۱۳۸۶. بررسی انگیزه درونی و بیرونی پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن. فصلنامه اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی، ۲(۲)، ۱۰۶-۸۶.
۸. زمانی، غ.، ۱۳۷۸. کارایی آموزش عالی متاثر از اهداف و برنامه‌های تحصیلی دانشجویان. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۴(۱۸)، ۹۵-۷۵.
۹. زمانی، غ.، آزادی، ح.، ۱۳۸۱. انتخاب آگاهانه و تحصیل در رشته‌های کشاورزی. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ۱۸(۲)، ۱۱۰-۱۰۰.
۱۰. زمانی، غ.، ساعی، ر.، ۱۳۸۱. پیامدهای نبود شناخت از رشته تحصیلی. مجموعه مقالات سمینار بررسی روش‌ها و مسایل آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها، دانشگاه اصفهان، ۱۷۲-۱۵۹.
۱۱. شریفی، م. ر.، طاهری نساج، ح.، ۱۳۸۱. نگرش دانشجویان پزشکی به وضعیت تحصیل در رشته پزشکی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱(۱)، ۴۰-۳۵.
۱۲. شفیع‌آبادی، ع.، ۱۳۸۱. راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه‌ای و نظریه‌های انتخاب شغل، تهران، انتشارات رشد، ۳۴۰ صفحه.
۱۳. طالب‌زادگان، م.، ۱۳۷۸. بررسی عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر سوم راهنمایی شهر اهواز. مجله داخلی شورای تحقیقات استان خوزستان، ۳(۱)، ۳۱-۲۵.
۱۴. قلعه‌ای، ع.، سیدعلوی، س. م.، ۱۳۹۲. نقش دانشگاه آزاد اسلامی در توسعه پایدار شهرهای حومه تهران (مورد مطالعه شهرستان اسلامشهر). مجله مطالعات توسعه اجتماعی در توسعه اجتماعی ایران، ۵(۲)، ۱۱۶-۱۰۳.
۱۵. گنجی، ح.، ۱۳۸۳. روانشناسی کار. تهران، انتشارات ساوالان، ۳۰۷ صفحه.

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

۱۶. گنجی، ه.، پیکانی، ع.، ۱۳۸۴. انگیزش و هیجان. تهران، انتشارات ساوالان، ۲۵۰ صفحه.
۱۷. مرکز آمار ایران، ۱۳۹۲. شاخص‌های بازار کار ایران ۱۳۹۱– ۱۳۸۴. تهران، مرکز آمار ایران، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، دفتر ریاست جمهوری، ۱۰۳ صفحه.
۱۸. مقدم، ب.، ۱۳۷۹. کاربرد روان شناسی در آموزشگاه: روانشناسی آموزشگاهی. تهران، انتشارات سروش (صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۲۶۴ صفحه.
۱۹. محبوبی، م.، مقصودلونژاد، س.، نصیری، ب.، ۱۳۹۱. بررسی انگیزه‌های دانشجویان برای ورود به رشته‌های کشاورزی. مجموعه مقالات چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران.
۲۰. مقصودی، ط.، داودی، ه.، ۱۳۸۹. شناسایی نیازهای آموزش کارآفرینی در تعاونی های تولید کشاورزی. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، ۳(۱۳)، ۶۱-۷۳.
۲۱. وطن‌خواه، ن.، عزیزی خالخیلی، ط.، زمانی، غ.، ۱۳۹۱. بررسی انگیزه تحصیل دانشجویان رشته های کشاورزی (مورد مطالعه: گروه علوم دامی مرکز آموزش عالی بعثت شیراز). چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران.
22. Alderfer, C. P., 1969. An empirical test of a new theory of human needs. Organizational Behavior and Human Performance, 4, 142–175.
23. Anonymous, 2003. A guide to developing aquaculture in New Jersey. USA, the New Jersey department of agriculture and New Jersey Sea grant extension, 91 p.
24. Barnett, H., Karson, M. J., 2000. Personal values a business decisions. Journal of Business Ethics, 6, 371-382.
25. Brcher, W. G. E., 1991. A course in applied psychology. Chicago: Asian Science Research Associates, 251, 34-37.
26. Choosri, Ch., Intharaksa, U., 2011. Relationship between motivation and students' English learning achievement: A study of the second–year vocational certificate level Hatyai Technical College Students. The 3rd International Conference on Humanities and Social Sciences. Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, 1-15.
27. De Cenzo, D. A., Robbins, S. P., 1988. Personnel/Human resource management, 3rd edn. USA: Prentice Hall, 3-7
28. Fan, W., Williams, C. M., 2009. The effects of parental involvement on students' academic self-efficacy, engagement and intrinsic motivation. Educational Psychology, 30, 53–74.
29. Gegner, L., 2006. Aquaculture enterprises: considerations and strategies. A Publication of ATTRA-National Sustainable Agriculture Information Service, 1-16.
30. Harder, P. L., Sullivan, D. W., 2008. Student's differences and environment perceptions: how they can they contribute to student's motivation in rural schools. Learning and Individual Differences, 18, 471-485.
31. Hodosa, Y., 2006. Development and testing of clinical learning environment diagnostic inventory for baccalaureate nursing students. Journal of Advanced Nursing, 56, 480-490.
32. Hoover, T. S., Scholl, J. F., Dunigan, A. H., Mamontova, N., 2007. A historical review of leadership development in the FFA and 4-H. Journal of Agricultural Education, 48, 100-110.
33. Karin, V. R., Pere, B. L. K., Granumm, V., 2004. How do nursing students regard their future career? preferences in postmodern society. Nurse Education Today, 24, 493-500.
34. Koka, A., Hein, V., 2003. Perceptions of teacher's feedback and learning environment as predictors of intrinsic motivation in physical education. Psychology of sport and Exercise, 4, 333-346.
35. Korman, A. K., 1977. Organizational behavior. Englewood cliffs, London, Prentice-Hall, 438 p.
36. Landy, F. J., 1985. Psychology of work behavior, 3rd edition. Homewood, The Dorsey Press, 600 p.
37. Lepper, M. R., 1991. Motivational considerations in the study of instruction. A school wide Approach Educational Psychologist, 29, 399-427.
38. Maslow, A. H., 1943. A theory of human motivation. Psychological Review, 50(4), 1-21.
39. Mason, P., 2008. Identification of management strategies for promoting aquaculture in Virginia. Report to the Virginia Coastal Zone Management Program. Virginia, Virginia Institute of Marine Science, 12 p.

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]
[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]

40. Rush, Sh., 1994. Analysis factors that place student at risk. Journal of Educational Research, 4, 38-42.
41. Slavin, R. E., Cheang, A., Groff, C., Lake, C., 2008. Effective reading programs for middle and high schools: A best-evidence synthesis. Reading Research Quarterly, 43, 290–322.
42. So, J. H., Brush, T. A., 2008. Student's perception of collaborative learning environment: Relationship and critical factors. Computer and Education, 51, 318-326.
43. Steers, R. M., Porter, L. W., 1991. Motivation and work behaviour, 5th edn. New York: McGraw-Hill. 640 p.
44. Suarez, V., Shankilin, C., 2004. Evaluating career values of dietetic student. Journal of Allied Health, 33, 51–54.
45. Vahid-Dastjerdi, M., Mahdian, M., Vahid Dastjerdi, E., Namdari, M., 2012. Study motives and career choices of Iranian medical and dental students. Acta Medica Iranica, 50, 417-424.
46. Wooley, N., Jarvis Y., 2007. Situated cognition and cognitive apprenticeship: A model for teaching and learning clinical skills in a technology rich and authentic learning environment. Nurse Educator Today, 27, 73-79.
47. 48. Wright, B., Scott, I., Woloschuk, W., Brenneis, F., Bradley, J., 2004. Career choice of new medical students at three Canadian universities: family medicine versus specialty medicine. Canadian Medical Association Journal, 170, 1920-1924.

[Downloaded from aqudev.lahijan.iau.ir on 2026-11-06]

[DOR: 20.1001.1.23223545.1395.10.1.10.0]